

Od Karlovca do mora putevima starih cesta

Prije izgradnje utvrde Karlovac promet se odvijao starim rimskim cestama koje su povezivale Jadran s Panonskom nizinom. Vodile su preko Velebita i Kapele do tzv. rimskog kastruma (vojnog logora) na području današnjeg Kamenskog. Dio puta bio je povezan i s rijekom Kupom, kojom su Rimljani splavarili sve do Siscije (Siska).

Važnost povezivanja Jadrana s unutrašnjošću uočio je car Karlo VI., koji je dao izgraditi najstariju karlovačku cestu – Karolinu. Građena je od 1726. do 1728. godine i povezala je Karlovac s Bakarom i Rijekom. Za svoje je vrijeme bila pravo čudo, no strmi usponi i padovi činili su je neprikladnom za veći promet. Ipak, uz Karolinu su nastala naselja poput Vrbovskog i Ravne Gore, a lokalno je stanovništvo živjelo od kirijašenja i svratišta za umorne putnike.

Sljedeća važna cesta bila je Jozefina, građena od 1770. do 1779. za cara Josipa II. Vodila je od Karlovca do Senja i omogućila pravi procvat trgovine. Karlovac je u to vrijeme postao središte trgovine žitom i stokom, koje su Dunavom, Savom i Kupom pristizali u grad. Na Dubovcu su podignuti magazini i brodogradilište, a Kupom su plovili tumbasi, barkače i drugi trgovački brodovi natovareni žitom, solju i duhanom.

Najmlađa cesta bila je Lujzijana, građena od 1803. do 1811. pod vodstvom baruna Filipa Vukasovića. On je trasu poveo od Rijeke preko Grobničkog polja i Ravne Gore prema Karlovcu. Nakon što je Vukasović poginuo u ratu s Napoleonom, cestu su dovršili Francuzi, koji su tada upravljali Karlovcem. Oni su gradu ostavili i Marmontovu aleju, drvoređ od 120 platana.

Lujzijana je bila tehničko remek-djelo: duga 136 kilometara, široka osam metara, s najvišom točkom na Ravnom polju (928 m). Karlovac je zahvaljujući njoj postao glavno trgovačko središte. Cesta je donosila prihode kroz cestarinu i maltarinu. Uz gospodarski napredak, Lujzijana je potaknula i kulturni razvoj. Uz nju su se gradila svratišta, gostionice, magazini i mostovi, a ljudi su počeli živjeti drugačijim, otvorenijim životom. Upravo zato u narodnom sjećanju Lujzijana ostaje zapamćena kao "cesta života".

Izvor: Peršin, V. Lujzijana : simbol kopna i mora : 200 godina Lujzijanske ceste. Karlovac : Turistička zajednica grada Karlovca, 2006.

Izvor vizuala: Feletar, P. Hrvatske povijesne ceste : Karolina, Jozefina i Lujzijana : prometno-geografska studija o povezivanju kontinentalne i jadranske Hrvatske. Zagreb ; Samobor : Meridijani, 2016.